

στολήν, λέγει περί τοῦ Τελευταίου καὶ Ἀνωτάτου τῆς φιλοσοφίας του, περί τῆς «Ἰδέας τοῦ Ἀγαθοῦ», σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως ὅτι: περί αὐτοῦ οὐδὲμία, οὔτε ἰδική του οὔτε ξένη, γραπτὴ πραγματεία εἶνε δυνατόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποτελοῦσα πλήρη διδασκαλίαν, ἀλλὰ αὕτη δύναται νὰ μεταδοθῆ ἀποκλειστικῶς διὰ τῆς ζώσης ἀνταλλαγῆς σκέψεων ἐν τῇ κοινῇ ἐρευνῇ τῆς Ἀκαδημίας, χωρὶς ὁμως καὶ νὰ δύναται νὰ περιορισθῆ εἰς ὀριστικὴν τινα διατύπωσιν ἀφοῦ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἀπόλυτον βεβαιότητα τῆς πεποιθήσεως: ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἐστὶν ὡς ἄλλα μαθήματα ἀλλ' ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τοῦ συζητῆν ἐξαίφνης ὅλον ἀπὸ πυρὸς πηδήσαντος ἐξαφθῆν φῶς ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενον αὐτὸ ἑαυτὸ ἤδη τρέφει (Ἐπ., VII 341 C). Τοιαύτης εὐσυνειδήτου ἐπιφυλακτικότητος δὲν βλέπομεν, τῇ ἀληθείᾳ, οὐδὲ ἕχνος εἰς τὸν δεύτερον Σωκρατικὸν λόγον, ὃ ὁποῖος εἶνε ἀποφασισμένος νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ τὴν πεποίθησίν του εἶνε ἀληθές, ἀφοῦ ἀκριβῶς πρόκειται περὶ τῆς ἀληθείας (297 C)· ἀναλαμβάνει, διὰ διαρκῶς ἐντονατέρων καὶ ὑπερβολικωτέρων εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων, νὰ ἐκφράσῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κατ' οὐδένα τρόπον εἶνε δυνατόν νὰ ἐκφρασθῆ, χωρὶς νὰ διαφαίνεται ἡ συναίσθησις ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀποτυγχάνει, καὶ οὔτε ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ, ἀφοῦ ἀκριβῶς πρόκειται περὶ ἀνεκφράστου τὸ ὅποιον ζητεῖ τρόπον ἐκδηλώσεως (1).

Τὸ ἀποφασιστικὸν βῆμα πρὸς συμβιβασμὸν τῆς ἀντιθέσεως ἐπιτελεῖ τὸ *Συμπόσιον*. Ἐνταῦθα, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διὰ πρώτην φοράν, κλείεται τὸ χάσμα τὸ ὅποιον εἰς τὸν «Φαῖδρον» ἀκόμη ἦτο χαῖνον: ὥστε τὸ πᾶν αὐτὸ αὐτῷ ξυνδεδέσθαι (202 E).

Ἐν τῇ Δόξῃ, ὅπως δι-υκρίνισεν αὐτὴν ὁ «Θεαίτητος», διέλαμψε διὰ πρώ-

1) Τὰ ἀνωτέρω δὲν ἐλέχθησαν διὰ λόγους σχετιζομένους πρὸς τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς τοῦ «Φαίδρου». Βεβαίως τὰ τελευταῖα ἔχουσι δι' ἐμὲ ἀποφασιστικὴν σπουδαιότητα ἐν τῷ πνεύματι τῶν προτέρων σκέψεών μου. Ἐὰν ὁμως δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἐν τῷ «Φαίδρῳ» ἀπόδειξιν τῆς ἀθανασίας ὡς κατὰ χρόνον προγενεστέραν τῶν ἐν τῷ «Φαίδρῳ» (μετὰ τῆς συμπληρώσεως αὐτῶν ἐν τῷ 10ῳ βιβλίῳ τῆς Πολιτείας) λεγομένων, ὁμοίως τῆς εἰς τρία διαιρέσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ὑπερουρανίου τόπου, ὡς καὶ τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς «Πολιτείας», καὶ εἰάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως ὁ «Φαῖδρος» πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὰ τελευταῖα ἔργα, δὲν ἀπομένει πλέον, ὅπως καὶ διὰ τὸν «Θεαίτητον», παρὰ μία μόνη διέξοδος, νὰ παραδεχθῶμεν τὴν μεταγενεστέραν ἐπεξεργασίαν. Μία τοιαύτη μεταρρυθμισὶς δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἐσωτερικὰς ἀντιφάσεις χωρὶς νὰ καταστρέψῃ τὴν ὄρχικὴν διάταξιν τοῦ ἔργου: καὶ οὕτω παρέμειναν ὡς μνημεῖον ἐποχῆς τὴν ὁποίαν ὁ Πλάτων εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀφήσει ὀπίσω του. Ἴσως τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πλάτων τονίζει τὴν ἐλευθερίαν του ἀπέναντι προγενεστέρων συγγραμμάτων του (277 ἔπ. ἰδίως 278 C) νὰ πρέπῃ νὰ ἐκληφθῆ ὡς γενικὴ δικαιολογία καὶ ὄχι ὡς ἀναφερομένη εἰδικῶς εἰς τὸ προκείμενον ἔργον.

την φορὰν ἢ δ η μ ι ο υ ρ γ ι κ ῆ ἐνέργεια τοῦ Λόγου καὶ μάλιστα ὡς
 τοιαύτη «αὐτῆς τῆ: ψυχῆς» ἢ ὁποία ἐλευθέρως ἐξ ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ εἶνε
 προσδεδεμένη εἰς δεκτικόν τι ὄργανον (αἴσθησιν) ἐξέρχεται ἐκ τῆς ἀμφιβο-
 λίας καὶ τῆς ἀμφιταλαντεύσεως καὶ φθάνει εἰς τὴν κρίσιν, εἰς τὴν ταυτό-
 τητα τοῦ καθορισμοῦ, διὰ τῆς ἐτυμιογορίας τῆς: εἶνε οὕτω, δὲν εἶνε οὕτω,
 καὶ συνεπῶς, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν γνῶσιν. Μία μόνον ἀκόμη ἀμφιβολία
 διετηρεῖτο καὶ τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην δὲν ἤρεν ὁ Θεαίτητος: Πῶς εἶνε
 δυνατόν νὰ σκεφθῶμεν τὸ μὴ ὑπάρχον; οὐδεμία σοβαρὰ λύσις παρουσιάζ-
 ζετο καὶ ὑπῆρχε μᾶλλον κίνδυνος νὰ ἐπαναπέσῃ ἡ δόξα εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς
 αἰσθήσεως ὅπως καὶ ἡ τελευταία αὕτη, ἐξηκολούθει νὰ φαίνεται ὅτι ἀπε-
 τέλει ἀντίληψιν τοῦ ἔξωθεν δεδομένου· οὕτω ὅμως καθίστατο πάλιν,
 ὅπως προκειμένου καὶ περὶ τῆς Αἰσθήσεως, ἐξ ἴσου ἀνεξήγητον πῶς ἐκεῖνο
 τοῦ ἐνομιζέτο ὡς κατανοηθὲν νὰ ἦτο πεπλανημένον ἢ μὴ — ὄν. Συνεπῶς
 ὅπως καὶ ἡ αἴσθησις οὕτω καὶ ἡ Δόξα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε γνῶσις.
 Πλήρης ἀμηχανία.

Τί εἶδους λύσις ἦτο ὅμως δυνατὴ ἐνταῦθα; Ἡ δόξα ἔπρεπε νὰ εἶνε
 μεσον τι μεταξὺ τῆς πλήρους μὴ-γνώσεως τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς μετὰ
 ἀμηνίας ζητουμένης ἀλλὰ μὴ εὐρεθείσης καθαρᾶς γνώσεως· νὰ εἶνε ἐνεργὸς
 ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου τῆς σχετικότητος· νὰ εἶνε καθορίζουσα ἀλλὰ ἀπὸ
 σημείου εἰς σημεῖον ἐκ νέου καὶ κατὰ διάφορον τρόπον, οὕτως ὥστε ἐκεῖνο
 τὸ ὁποῖον μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ὡς ὄν κα ἀληθές, κατόπιν
 νέου κατὰ ἓνα βῆμα προχωρήσαντος καθορισμοῦ νὰ περιπίπτῃ πάλιν εἰς τὸ
 Μη-εἶναι καὶ τὴν Πλάνην. Ἀκριβῶς ὁ συλλογιστικὸς οὗτος
 χαρακτήρ τῆς διανοήσεως εἶνε ἀκόμη κεκρυμμένος εἰς τὸν «Θεαίτητον».
 Ἴσως ἐὰν ἀπεκαλύπτετο νὰ διαφωτίζετο πλήρως τὸ πρᾶγμα. Τὰ δύο ἀπίω-
 τατα ἄκρα εἶχον διασαφηνισθῆ ἄφ' ἑνὸς μὲν ἢ κυμαινομένη πληθὺς τῶν
 αἰσθήσεων ἄφ' ἑτέρου δὲ αἰ σταθερῶς καὶ εὐκρινῶς διαγεγραμμένα ἀρ-
 χέγονοι μορφαὶ τῶν «Οὐσιῶν». Τὸ ἐν τῷ μεταξὺ πεδίῳ τοῦ Λογισμοῦ,
 τῆς Διανοίας, ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ εἶνε Κί ν η σ ι ς ὄχι πλέον ἀσκό-
 πως φερομένη ἄνευ νόμου καὶ κατευθύνσεως, ἀλλ' αὐστηρῶς κατευθυνο-
 μένη, τοῦτέστι κεντρικὴ, ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ἄπειρον χανομένης περιφερείας
 πρὸς τὸ βέβαιον κέντρον τῆς μίας ἰδέας — ἢ ἴσως ἀντιστρόφως ἀπὸ τοῦ
 κέντρον εἰς τὴν περιφέρειαν; — Ἐνῶ ὅμως φεύγει πρὸ τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτὸ
 κινδύνου τοῦ καταποντισμοῦ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος τοῦ ἀπείρου ἀκαθο-
 ρίστου καὶ ἀνεπιδέκτου καθορισμοῦ, ζητεῖ τὸ ταλαντευόμενον πλοιάριον
 νὰ σωθῆ ἐπανερχόμενον εἰς τὰς πάντως σταθερὰς ἀκτὰς τοῦ «καθ' αὐτὸ»
 τῶν ἀκλονήτων καὶ ἀκνήτων Εἰδῶν, εἰς τὰ ἐν τῷ «Εἶναι ἰστάμενα ὑπο-
 δείγματα» (παράδειγμα ἐν τῷ ὄντι ἐστῶσα 176 E). Ἄλλ' ἀκριβῶς ὡς
 ἐκ τούτου δὲν ὑπερνεκλήθη ὁ δυϊσμός. Ὅποῖον τι ὅμως ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ
 μεταξὺ τῶν δύο τρίτον, διὰ νὰ ὑπερνεκλήθῃ οὗτος; Τίποτε ἄλλο ἢ μὴ;
 αὐτὸ τοῦτο τὸ Μεταξύ. Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καθαρὰ, καθ' ἑαυτὴν ἀκαθορί-

στος ὕλη, ἀπὸ τὸ ἄλλο καθαρά, καθορίζουσα μορφή (τύπος)· ἐκείνη μόνον ἐξαρτωμένη ποτὲ ἀφορίζουσα, αὕτη μόνον ἀφορίζουσα καὶ ἀπολύτως ἀνεξάρτητος· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἀμφοτέρα ὄφειλε τὸ τρίτον νὰ εἶνε· καὶ ἐξαρτωμένον καὶ ἀνεξάρτητον· ἀνεξάρτητον μὲν διότι ἀφορίζονται ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἄλλα, ἐξαρτωμένον δὲ διὰ νὰ ἀφορίζονται ταῦτα ὑπ' ἐκείνου· διὰ τοῦτο οὔτε ἀπολύτως ἤρεμοῦν ἀποκλειομένης πάσης κινήσεως, οὔτε ἀπολύτως κινούμενον ἀποκλειομένης τῆς ἀκινήσιας, ἀλλ' ἤρεμοῦν (σταθερὸν) ἐν κινήσει, κινούμενον ἐν τῷ ἤρεμοῦντι (δηλαδή ἐν τῇ σταθερότητι τῆς κατευθύνσεώς του) βλέμματι τῆς διανοήσεως. Μόνον ἐν τοιαύτῃ παραδόξῳ συμπτῶσει τῶν φαινομενικῶς ἀπεκλειουσῶν ἀλλήλας ἀντιθέσεων ἦτο δυνατόν νὰ εὑρεθῇ ἡ λύσις. Διόλου παράδοξον νὰ μὴ ἀπεκάλυπεν αὕτη ἀμέσως τὰ θαύματά της εἰς τὸν ἔμπλεον ζήλου ἐρευνητήν. Καὶ ὅμως ἴστατο ἤδη πολὺ πλησίον αὐτῆς. Πράγματι ἐκοιμᾶτο ἐν αὐτῇ ἡ γνησία δρασις, ἡ ζωτικωτάτη ζωὴ τῆς ἀπὸ τὰ ἴδια ἐαυτῆς βάθῃ ἀντλούσης ψυχῆς.

Λοιπὸν, αὕτη ἀκριβῶς εἶνε ἡ λύσις, τὴν ὁποίαν, πολλαχῶς προπαρασκευασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ «Θεαιτήτου» καὶ τοῦ «Φαίδωνος», εὑρίσκει τὸ «Συμπόσιον», διὰ νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψη ποτὲ πλέον εἰς τὸ μέλλον, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τὴν καθιστᾷ διαρκῶς τελειότεραν. Τὴν φορὰν ταύτην δὲν προβάλλει αὕτη ὡς συμπέρασμα σκληροῦ ἀγῶνος ἐν διαλεκτικῇ ἀναλύσει, ἀλλ' ἀπλούστατα διὰ τῆς δηλώσεως: οὕτω ἔχει τὸ πρῶμα· ἡ Διοτίμη προπορεύεται ἀδιακόπως ὀδηγοῦσα, ἐνῶ ὁ Σωκράτης, ὁ πάντοτε ἔτοιμος νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ ἐξετάζη ἀκαταπαύστως, παρὰ τὴν συνήθειαν, ἀκολουθεῖ εὐχαρίστως καὶ χωρὶς ἀντιρροήσεις—καίτοι ἐρωτᾷ μετ' ἐκπλήξεως: «ἄραγε» οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα; (208 B).

Ἐρωσ ἐτιμᾶτο μεγάλως ὡς θεός· ἀλλὰ δὲν εἶνε θεὸς διότι δὲν εἶνε ὄρατος, ἀγαθός, σοφός (201 E, 202 A) ἀφοῦ τείνει νὰ γίνῃ ταῦτα. Βεβαίως δὲν εἶνε οὔτε τὸ ἀντίθετον. Ἄρα εἶνε μετὰ ξὺ τῶν δύο: τρόπον τινὰ μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθείας. Τὸ μέσον μεταξὺ τούτων εἶνε ἡ Δόξα, δηλαδή τὸ νὰ κρίνῃ τις ὀρθῶς χωρὶς νὰ δύναται νὰ δώσῃ λόγον. Διότι τὸ τοιοῦτον δὲν εἶνε γνῶσις, διότι δὲν δίδει λόγον, καὶ δὲν εἶνε ἄγνοια ἀφοῦ ἐπιτυγχάνει τὸ ὀρθόν. Ἄρα, εἶνε εἰς τὰ μέσον μεταξὺ τῶν δύο (202 A, 203 E). Οὕτω καὶ ὁ Ἐρωσ μένει κυμαινόμενος εἰς τὸ μέσον μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ μὴ ἀγαθοῦ, ὄραίου καὶ μὴ τοιούτου, μακαρίου καὶ μὴ μακαρίου μεταξὺ ἀθανάτου καὶ θνητοῦ. Δὲν εἶνε Θεὸς ἀλλὰ δαίμων, μεσόν τι, ἄρα μεσάζων μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, διευκολύνων τὰς μεταξὺ τῶν δύο σχέσεις, τὴν διάλεκτον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ κλεισθῇ τὸ χάσμα καὶ νὰ συνδεθῇ τὸ πᾶν εἰς ἓν (202 E). Ἐπ' αὐτοῦ στηρίζεται καὶ ἡ μαντικὴ τέχνη, ἡ μαντεία καὶ γοητεία (ἴσως ταῦτα νὰ ὑπαινίσσονται τὸν «Μένωνα» καὶ τὸν «Φαίδρον»). Ἐκ τῆς Πενίας (Ἀπορίας) καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους (Πόρου) ἐγεννήθη ὁ Ἐρωσ, διὰ τοῦτο ἀσχολεῖται περὶ τὴν σοφίαν.

καταγινόμενος διαρκῶς νὰ τὴν ἀποκτήσῃ, ἀρα πάλιν εἶνε ὄχι σοφὸς ἀλλὰ φιλόσοφος· διαρκῶς ἀποθνήσκων καὶ ἀναβιδῶ, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα οὔτε πένης οὔτε πλούσιος ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθείας. Καὶ ἐπειδὴ, πρὸς τούτοις, δὲν κατέχει τὴν μακαριότητα ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ διὰ τοῦτο τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἡ δημιουργία, ποίησις ἡ ὁποία καθὼς μετάβασις ἀπὸ τοῦ Μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι ἐκφράζει ἀκριβέστερον καὶ θετικώτερον τὴν ιδιότητα τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου «Μεταξὺ». Βραδύτερον ἢ ποιήσις διατυπώται ἀκριβέστερον ὡς γέννησις (γέννησις τόκος; 206 ἐπ.) ἡ ὁποία διὰ πᾶν τὸ θνητὸν σημαίνει ἀθανασίαν, αἰώνιαν ἀναγέννησιν (*ἀειγενὲς* 206 Ε *νέος ἀει γινόμενος* 207 D). Ἐν αὐτῇ ἀποδεικνύεται ἡ κατὰ δύναμιν προσπάθεια διὰ νὰ ὑπάρχη τι καὶ νὰ εἶνε ἀθάνατον. Ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ παντὸς τόσον σωματικοῦ ὅσον καὶ ψυχικοῦ· καὶ ὕπερ παραδοξώτατον· καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς γνώσεως ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴν Μνήμην ἀνανεοῦσα αὐτὴν διαρκῶς, διότι οὕτω μόνον διατηρεῖται τὸ θνητὸν καὶ μεταλαμβάνει τῆς ἀθανασίας ἄλλως ὄχι (203 B). Δι' αὐτῆς ἐξηγεῖται πᾶσα πνευματικὴ δημιουργία· τέχναι, ἐπαγγέλματα, πολιτικὴ, ἡρωϊσμός, ποίησις καὶ πρὸς παντὸς ἡ παιδαγωγικὴ, ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς βάσεως περιγράφεται κατόπιν ἡ μεγάλη διαδρομὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἄρχεται τις ἀπὸ τῆς σωματικῆς καλλονῆς, διὰ μέσου ὄλων τῶν εἰδῶν ψυχικῆς καλλονῆς (1) πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καλλονὴν τῶν ἐπιστημῶν, διὰ νὰ ἀνέλθῃ κατόπιν ἀπὸ τούτων, ἐν κεντρικῇ συνενώσει, πρὸς τὴν καθαρὰν, ἀπόλυτον καλλονὴν, πολὺ ὑπεράνω παντὸς ὑλικοῦ ὄχι ἀπλῶς κατὰ χρόνον καὶ τόπον ἀφορισμένου, ἀλλὰ καὶ ὑπεράνω τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ἐπιτιμῆς, τοῦτέστι ὑπεράνω παντὸς ὅπωςδήποτε ἀφορίζοντος, πάλιν ὁμως ὡς πρὸς ἀντικείμενον ὑψίστης ἐπιστήμης, καὶ δι' αὐτῆς κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἐσωτάτην, κεντρικωτάτην γεννώσαν (δημιουργικὴν) δύναμιν.

Κατὰ ταῦτα τὸ Μεταξὺ δὲν εἶνε χῶρος κενὸς ἢ χῶρος γεμᾶτος ἀπὸ ἑμῖαν οἵανδήποτε ἔστω καὶ ὅσονδήποτε πολυειδῆ ὕλην, ἀλλ' εἶνε ζῶσα Δύναμις, ἐνεργοῦσα εἰς πάντα, μεταξὺ πάντων, καὶ κατὰ πᾶσας τὰς δυνατὰς ἀμοιβαίας σχέσεις· εἶνε δύναμις τῆς δημιουργίας, τῆς γεννήσεως· δύναμις μεσάζουσα ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐνώσεως πρὸς δημιουργίαν (*ξυνεῖναι*). Ταῦτο χρόνως εἶνε θεά (*θεᾶσθαι*) ἡ ὁποία ὁμως πρέπει νὰ νοηθῆ ὡς ἐνέργεια στρεφομένη μετ' ἴσης ζωτικότητος πρὸς ἑαυτὴν καὶ διαρκῶς αὐτὴ ἑαυτὴν ἐκ νέου γεννώσα, καὶ ὄχι ἐν τῇ ἐννοίᾳ παθητικῆς δεκτικότητος. Ἐδῶ ἐπετεύχθη ἡ αὐστηροτάτη ἐννοία τῆς καθαρᾶς ἐνεργείας, ἀποβληθείσης πάσης ἀπλῆς πράξεως ἀφαιρέσεως, ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ πλούτῳ ἀνεξαντλήτου δημιουργίας, πρωτίστης, ἀρχηγίνου δυνάμεως ζωτικότητος καὶ πλατικότητος. Οὕτω ἐποκαλύπτεται ὡς σκοπὸς τῆς ἀληθοῦς «Φίλοσο-

1) Ἐπιτηδεύματα καὶ νόμοι (210, 209 B E D) πρβλ. Γοργ. 474 E.

φίας», ὡς αὐτὸ τὸ «Σοφὸν» ὄχι ἐν τι οἰονδήποτε, ἔστω καὶ τὰ πάντα περιλαμβάνον, τὰ πάντα συνδέον, πάντως ἀκίνητον, συνεπῶς νεκρὰ τις κείνησις ἢ κατοχὴ τῆς σοφίας, ἀλλὰ τοῦναντίον ζῶσα, πρωτότυπος δημιουργοῦσα, συγχρόνως ὅμως καὶ θεωμένη δράσις καὶ γέννησις, ἐν τῷ ἄνθρωπῳ, ἀλλὰ τῷ μόνῳ ἀληθεῖ ἀθανάτῳ, ἕνεκα τῆς αἰωνίως νέας ἀναγεννήσεως, ἐν τῷ σωματικῷ, τῷ ψυχικῷ, τῷ πνευματικῷ, μὲ μίαν λέξιν, ἐν παντὶ μέχρι καὶ τοῦ ἀνωτάτου. Ἐν αὐτῷ τίποτε δὲν εἶνε νεκρὸν, καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ θάνατος ὑπερενικήθη ὀξυκώτερον παρ' ὅ,τι εἶχε γίνει τοῦτο διὰ τῆς κοπιώδους ἀποδείξεως τῆς ἀθανασίας τοῦ «Φαίδωνος», ἢ ὁποῖα πάντως θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκαθαρθῇ μέχρι τῆς ἐμβριθοῦς ταύτης ἀπόψεως. Οὕτω τὸ Σοφὸν δὲν εἶνε κεχωρισμένον ἀπὸ τὸ Ὁραῖον καὶ τὸ Ἀγαθόν, ἀλλὰ μετ' αὐτῶ ἐν καὶ ἀδιαίρετον. Ἐπίσης καὶ ἡ συγκινητικὴ περιγραφή τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Σωκράτους, ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλκιβιάδου, φέρει ζωηρῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὴν πλήρη ἐνότητα τῆς σοφίας μετὰ τῆς ἑσωτερικῆς ἑκακότητος καὶ Ἀρετῆς, τελείας ἐν ἑαυτῇ ζωῆς καὶ δράσεως. Ὁ Σωκράτης οὗτος δὲν εἶνε ὡς ὁ «μυαιετήρ» τοῦ «Θεαίτητου» (150C) **ἀγνος σοφίας**, ἀνίκανος δηλ. διὰ σοφίαν — ἢ ἰκανὸς μόνον διὰ ψευδῆ τοιαύτην — ἀλλ' ἰκανώτατος νὰ ἀφυπνίσῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, αἰωνίως ζῶσαν «Φιλοσοφίαν» καὶ νὰ διατηρήσῃ αὐτὴν διαρκῶς ζῶσαν.

Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀληθὴς πηγὴ ὄχι μόνον τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῆς ζωῆς, ὄχι μόνον τοῦ καθ' ἕκαστον ἀτόμου ἢ ἀπλῶς τοῦ φιλοσόφου, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ἀναπαραγωγῆς, δηλαδή τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος διὰ πρώτην φοράν τίθεται ἡ βάσις διὰ τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ (1) (Kultur) συγχρόνως ὅμως ὅμως καὶ αὐτῷ — ὅπερ κατ' οὐσίαν εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ — ἀποκαλύπτεται τελείως ἡ ἔννοια τῆς Ἰδέας. Ὡς δημιουργικὴ Δύναμις εἶνε ἀπείρως μεγαλειότερα ἀπὸ τὰ δημιουργήματά της : περισσότερον ζῶσα ἀπὸ ὅλα τὰ πλάσματα, τὰ ὁποῖα ζῶσι μόνον ἐρ' ὅσον ἐξακολουθοῦσι νὰ γεννῶσιν αὐτὰ ἑαυτὰ ἐκ νέου, ἐκ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐξ ἧς καὶ αὐτὰ ἐπλάσθησαν. Κάθε εἶδος θανάτου ἀπέθανε διὰ νὰ ζήσῃ μόνη ἡ ζωὴ.

Μόνον μίαν ἐκ τῶν πολλῶν δυνατῶν ἐκφράσεων τούτων, καίτοι ὄχι ἡ σπουδαιότερα εἶνε ὅτι **ἡ ὀρθὴ δόξα**, ἄνευ τοῦ ἐλέγχου (λογοδοσίας) εἶνε ἄλογον πρᾶγμα. Σημαίνει ἄρα γε τοῦτο ὅτι ἐθυσιάσθη πάλιν ἡ ἀφομοίωσις τῆς Δόξης καὶ τοῦ Λόγου, ἢ μᾶλλον ἡ ἀντικατάστασις ἐκείνης διὰ τούτου, τὴν ὁποῖαν συνηντήσαμεν εἰς τὸν «Θεαίτητον» καὶ τὸν «Φαίδωνα» ; — Ὁχι : εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὐδέποτε Δόξα καὶ Λόγος ἦσαν ἐντελῶς ἐν καὶ τὸ αὐτό ἢ Δόξα ἦτο ἡ αἰφνιδία λάμψις ἐν τῇ ψυχῇ : οὕτω ἔχει τὸ πρᾶγμα ὃ δὲ Λόγος ἢ στερέωσις τῆς τοιαύτης συνήθως παροδικῆς λάμψεως διὰ

(1) 18. «Deutscher Weltberuf» (Iena, E. Diederichs) I σελ. 10.

τῆς «λογοδοσίας», τῆς ἐξεταζούσης τὰ πράγματα αὐτὰ ἀπὸ τῶν αἰτίων εἰς τὰς συνεπείας εἴτε ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῶν συνεπειῶν εἰς τὰ αἴτια, ἀμφότερα ὅμως αὐτόματα, δρῶντα. Ἄλλως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ἡ Δόξα ὡς ἡ μόνη δημιουργικὴ δύναμις, ἐνῶ ὁ ἔλεγχος θὰ ἤρχετο κουτσένοντας κατόπιν καὶ μάλιστα δυνατόν καὶ νὰ ἐγκατελείπετο ἐντελῶς καθ' ὁδόν. Ἐνῶ οὗτος πραγματοποιεῖται ἐν διαρκῶς προϊούσῃ δημιουργίᾳ, διατηρῶν τὴν προϋπόθεσιν ἐν ταῖς συνεπείαις, τὴν βάσιν ἐν τοῖς ἐπ' αὐτῆς στηριζομένοις καὶ προάγων συνεχῶς τὴν δύναμιν των... Ὑπερβάλλει ἄρα οὕτω κατὰ πολὺ εἰς δημιουργικὴν δύναμιν, τὴν παροδικὴν οἶονεὶ στιγμιαίαν Δόξαν, ἀναπτύσσων αὐτὴν ἐντὸς νομίμως καθωρισμένων γραμμῶν καὶ συστημάτων γραμμῶν, ἐντὸς σχημάτων παντὸς εἴδους ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ. Ὁλόκληρος ἡ ἀνάλυσις τῆς Διοτίμας εἶνε μοναδικὸν θαυμάσιον τούτου παράδειγμα, ἐξαναγκάζον τινὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἀκριβῶς διὰ τῆς ἡρέμου βεβαιότητος μεθ' ἧς ἀποκαλύπτονται πρῶτον ἐν στιγμιαίᾳ θέμᾳ αἱ βαθύταται καὶ ἀπώταται ἀπόψεις ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀπλῆς παιδιᾶς, μέχρις ὅτου ἀφεθῇ τὸ λαμπρὸν ἀπλετον φῶς ἐλεύθερον νὰ πλημμυρίσῃ καὶ κατακλύσῃ τὰ πάντα ἐν τῇ εὐτυχίᾳ. Εἰς τὴν ἀπέριττον ὅμως Δόξαν ἀπομένει ἡ ὑπὸ τοῦ «Μένωνος» ἤδη προετοιμασθεῖσα, ἐν τῷ «Θεαιτήτῳ» δὲ σαφῶς κατανοηθεῖσα μεγάλη σπουδαιότης τοῦ αἰφνιδίως ἐν τῇ ψυχῇ ἀναπηδῶντος σπινθῆρος ὁ ὁποῖος θὰ εἴρῃ τὸν τρόπον νὰ θρέψῃ ἑαυτὸν διὰ νὰ διατηρήσῃ ἄσβεστον τὴν φλόγα τὴν ἐπιδαμνλεύουσαν ἡμῖν αἰώνιον ἡρεμον φῶς. Εἶνε οὗτος τὸ γενεσιουργὸν ἐξαίφνης. Ἐν τῷ στιγμιαίῳ χαρακτήρῳ τοῦ Μεταξύ, τοῦ Μέσου, τοῦ Ἐξαίφνης ἐγκεῖται ὁλόκληρος ἡ ἀναμφιβόλως παράδοξος μοναδικὴ ιδιότης τῆς Δόξης, ἡ «παράλογος» καὶ ὅμως ἀπολύτως ἀναγκαία διττὴ ἐννοία τοῦ ἐπιτυγχάνειν καὶ ὅμως ἀποτυγχάνειν, τοῦ εἶναι καὶ μὴ-εἶναι, τῆς ἀληθείας καὶ σὺν αὐτῇ τοῦ ψεύδους, τῆς γνώσεως καὶ τούτοχρόνως τῆς ἀγνοίας. Κυρίως τίγεται καὶ λύεται δι' αὐτοῦ τὸ γνωστὸν ζήτημα τοῦ Ζήνωνος περὶ τῆς κινήσεως, διὰ τῆς Συμπτώσεως τοῦ Σὺν καὶ Πλὴν ἐν τῷ ἀπλῷ σημείῳ διελεύσεως τοῦ Μηδενός, ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου γίνεται πᾶν τὸ γινόμενον. Οὕτω ἀποκαλύπτεται ἐν αὐτῷ ἡ ἀληθὴς πρώτη γενεσιουργὸς αἰτία ἡ ὁποία ἀποκαθιστᾷ ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐνότητα καὶ ἀδιάπτωτον συνέχειαν καὶ καθιστᾷ τὸ πρῶτον δυνατόν τὸν ἔλεγχον τοῦ Λόγου ὁ ὁποῖος στερεώνει καὶ ἀναπαύει τὴν διανόησιν. Εἶνε, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰκόνα ἐκ τῆς γεωμετρίας, τὸ σημεῖον καμπῆς τῆς καμπύλης. Καθὸ σημεῖον φαίνεται ἀποκλειὸν οἵανδήποτε πλειονότητα τῶν κατευθύνσεων· ἀπὸ τῆς ἀπῆρεως ταύτης ἡ Δόξα ἔχει πάντοτε μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν καὶ εἶνε ὀρθή, εὐθεῖα· καὶ ὅμως ἀκριβῶς ἐν τῷ σημείῳ ἐκτελεῖ τὴν καμπὴν μεταβάλλει τὴν κατεύθυνσιν καὶ συνεπῶς ἀρνεῖται, καὶ μάλιστα ταυτοχρόνως, τὴν ταυτότητα τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἢ ἰδία εἶχε θέσει, μάλιστα κατ' αὐτὴν ἤδη τὴν στιγμὴν τῆς θέσεως· καὶ ἀκριβῶς οὕτω, ἐν τῷ διαρκεῖ «ἀπόθανε καὶ

γενοῦ» δημιουργεῖ τὴν αἰωνίαν ἡρεμίαν τῆς Οὐσίας, τὴν ἀλήθειαν, Ἐπιστήμην, ὡς ἡρεμίαν τῆς κινήσεως, ὡς κίνησιν αὐτῆς τῆς ἡρεμίας. Διὰ τούτων εὐρισκόμεθα ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ Εἴδους τῆς Ἰδέας· καὶ ἡ παρομοίωσις τῆς καμπύλης καθίσταται ἐμβριθεστέρα. Ἐὰν ἔχωμεν πρῶτον τὸν κύκλον τοῦ Ἡρακλείτου ὃ ὁποῖος συνδέει μεταξύ των τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος δυνάμει τῆς συμπτώσεως, τότε, ἐπειδὴ ἡ πρόοδος δὲν ἴσταται ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδία προχωρεῖ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ κυκλικὴ κίνησις περιστρέφεται ἐκ νέου, πρέπει ὁ κύκλος νὰ εὐρυνθῆ εἰς σπειροειδῆ. Ἐὰν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης τῆς ἐπ' ἀπειρον ἀναπτυσσομένης σχετικότητος, μεταφέρωμεν τὴν ὅλην σύνθεσιν εἰς διαρκῶς εὐρύτερας διαστάσεις θὰ εἶδομεν παραγομένους μὲ περισσὴν πλαστικὴν ἐλευθερίαν ἐπ' ἀπειρον νέους σχηματισμοὺς τὸν διαρκῶς αὐτὸν ἑαυτὸν ἀυξάνοντα χώρον τῆς διανοήσεως. Εἶνε ταῦτα τὰ εἶδη, αἱ Ἰδέαι—τὰς ὁποίας εἶχομεν ἀποκαλέσει στιγμαίαις ἀπόψεις. Εἶνε ἰσαριθμοὶ «Ἐνότητες» (ἐνάδες, μονάδες Φιληβ.)· Ἐνότητες ἐν τῇ θ έ α (ἀνὰ μία : μία τις ἰδέα). Ὅπισθεν ὅμως ὅλων αὐτῶν, ὡς βάσις αὐτῶν εὐρίσκεται—ὄχι τὸ ἀπλῶς κενὸν πεδίου προβολῆς, ὁ Τόπος (Γιμ.), ἀλλ' ἡ τὰ πάντα συνενοῦσα π ρ ὠ τ η -- α ἰ τ ῖ α — πῶς νὰ τὴν ἀποκαλέσωμεν ; Ἐνότης τῶν ἐνοτήτων (αὐτὴ ἡ ἐνότης), Ἰδέα τῶν Ἰδεῶν (αὐτὴ ἡ Ἰδέα); Οἷαδήποτε ἔκφρασις ἀποδεικνύεται ἀμέσως ὡς ἀνεπαρκής· ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἀποδίδει «αὐτὸ τὸ πρᾶγμα» (καίτοι καὶ τοῦτο ἀκόμη εἶνε μία ἀνεπαρκής ἔκφρασις) ὅπως θὰ τὸ ἐβλέπαμεν ἐκ τῶν κάτω· τὸ πολὺ πολὺ μᾶς λέγει τὶ δὲν εἶνε καὶ ὄχι τὶ εἶνε—*ξητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἐστίν.*—

Ὅλα ὅσα προσεπαθήσαμεν νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα, προτρέχοντες ἴσως πολὺ, διαφαίνονται ἤδη ἐν τῷ «Συμποσίῳ» καθίστανται ὅμως πολὺ φωτεινότερον ὁρατὰ ἐν τῇ «**Πολιτεία**». Ἐκεῖ ἐπανναλαμβάνεται ὁ ὁρισμὸς τῆς Δόξης ὡς τοῦ μεταξὺ (476 ἐπ.) ἐν μέσῳ μακρᾶς καὶ ἀκριβοῦς ἀφηγήσεως. Ὅπως ἡ γνῶσις ἀναφέρεται εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶνε, οὕτω ἡ τελεία ἀγνοία ἀναφέρεται εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπὸ οὐδεμιᾶς ἀπόψεως εἶνε. Ἐὰν λοιπὸν ὑπάρχει τι μεταξύ τοῦ καθαροῦ εἶναι καὶ τοῦ ἀπολύτου Μή—εἶναι, θὰ εἶνε τοῦτο τὸ ἀντικείμενον Δυνάμεως εὐρισκομένης μεταξύ τῆς καθαρᾶς γνώσεως καὶ τῆς τελείας μή—γνώσεως· ἡ δύναμις αὕτη εἶνε ἡ Δόξα. Πρέπει πάντως νὰ ὑπάρχη κᾶτι τι εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἀναφέρεται, νὰ στρέφεται ἡ Δόξα (478 Β: *ὁ δοξάζων ἐπὶ τι φέρει τὴν δόξαν*). Τὸ ἀντικείμενον λοιπὸν τῆς Δόξης, τὸ *δοξαστόν*, εἶνε κᾶτι τὸ ὅποιον ὅμως αὐστηρῶς ἐξεταζόμενον οὔτε εἶνε οὔτε δὲν εἶνε, ἀλλὰ πάλιν, ἀπὸ τινος ἀπόψεως, συγχρόνως εἶνε καὶ δὲν εἶνε (478 D), ἄρα μετέχει ἀμφοτέρων (E), ἀπολύτως καθαρῶς ὅμως δὲν εἶνε οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, εἰς τρόπον ὅστε ἡ διάνοια δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ ἀσφαλῶς ὅτι εἶνε οὔτε ὅτι δὲν εἶνε, οὔτε καὶ τὰ δύο οὔτε κανὲν ἐκ τῶν δύο (479 C).

Οὕτω δυνατόν νὰ φανῆ ὅτι ἡ Δόξα ῥίπτεται πάλιν εἰς τὴν ἀστήρικτον ἀοριστίαν τῆς αἰσθήσεως. Εἶνε ὅμως γνωστὸν ὅτι καὶ ὁ τυφλὸς εἶνε εἰς

θέσιν νὰ εὔρη τὸν δρόμον· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἔχοντα μὲν τὴν ἀληθῆ ἡ Δόξαν, ὄχι ὅμως καὶ τὸ φῶς τοῦ Λόγου (506 C, Φαῖδρ. 270 E). Καὶ τίποτε ἄλλο εἰς τὸ ἐκ φωτὸς ἀναμεμηγμένου μετὰ σκότους ἀποτελούμενον πεδίου τοῦ γίνεσθαι καὶ παρέρχεσθαι (508 D)· εἰς τὴν «νυκτερινὴν ταύτην ἡμέραν» (521 C) ἀπομένει εἰς αὐτὴν μόνον τὸ ἀμυδρὸν τοῦτο ἀπαύγασμα τῆς ἀληθείας. Καὶ ὅμως ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου δράττεται ὁμοιάζει πρὸς τὸ καθαρῶς διὰ τῆς διαγοήσεως δραττόμενον ἀληθές. Τὸ ἀντικείμενον τῆς Δόξης ἔχει πρὸς τὸ τῆς Γνώμης ἀκριβῶς τὴν σχέσιν τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς ἐκεῖνο πρὸς τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει (ὡς ὁμοιωθῆ 510 A). Ὡς διάμεσος βαθμὴς μεταξὺ τῆς Δόξης καὶ τοῦ Νοῦς ἐμφανίζεται μετὰ ταῦτα ἡ Διανοία (συνήθως κατ' οὐδὲν σχεδὸν διακρινομένη ἐκείνης). Ἐνταῦθα αὕτη ἀντιπροσωπεύει τὸν ἐν τῇ γεωμετρίᾳ συνήθη τρόπον πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεως ὡς γνωστὸν ἢ γεωμετρία στηρίζεται ἐπὶ «ὑποθέσεων» τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ—καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε νοηταὶ μόνον ὅταν ἀναχθῶσιν εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν ἀρχὰς — χωρὶς νὰ δώσῃ περὶ αὐτῶν λόγον (ἀκριβῶς ὡς ἐκ τῶν ἀρχῶν των), ὡς νὰ ἦσαν γενικῶς γνωσταί (510 C), διὰ νὰ ἐξαγάγῃ κατόπιν ἐξ αὐτῶν ὡς νὰ ἦσαν αὐτὰ ἰαυτὰ ἰαυτὰ ἀρχαί (ἐκ τούτων ἀρχόμενοι), πορίσματα ἐν αὐστηρῇ συνεπείᾳ (ὁμολογουμένως) καὶ οὕτω νὰ καταλήξῃ εἰς ἐκεῖνο εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ὁποίου ἐξεκίνησε. Πρὸς τούτοις χρησιμοποιεῖ ὡς βοηθητικὰ μέσα καὶ σχήματα ἐν τῷ ὁρατῷ κόσμῳ καίτοι, κατὰ νοῦν ἔχει ὄχι αὐτὰ ἀλλὰ τὰ καθαρὰ ὑπὸ τῆς διανοίας δρώμενα σχήματα (διανοοῦμενοι)—τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπτήν «Ὁμολογίαν» (τυπικὴν συμφωνίαν τῶν προτάσεων) ἢ ὁποία ὅμως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκαλεῖται γνώσις (533 C)—ἕως ὅτου ἀποφασίσῃ νὰ «ἄρῃ» (ἐγκαταλείψῃ) τὰς ὑποθέσεις, νὰ ἀνέλθῃ πέραν καὶ ὑπεράνω αὐτῶν (511 A) «εἰς αὐτὰς τὰς ἀρχὰς» διὰ νὰ κερδίσῃ ἐν αὐταῖς τὴν βεβαιότητα (533 D). Τοιουτοτρόπως μόνον διὰ τῆς «διαλεκτικῆς Δυνάμεως» (533 C) φθάνομεν ἀπὸ τῆς νυκτερινῆς ἡμέρας τῆς Δόξης καὶ τοῦ πρώτου λυκαυγοῦς τῆς Διανοίας εἰς τὸ πλήρες φῶς τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιστήμης. Οὕτω ἡ σχέσις τοῦ ἀντικειμένου τῆς Δόξης πρὸς τὸ τοῦ Νοῦς εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ Γίνεσθαι πρὸς τὸ εἶναι, καὶ ὁποίαν σχέσιν ἔχει ἡ Δόξα πρὸς τὸ Γίνεσθαι, τοιαύτην ἔχει καὶ ὁ Νοῦς πρὸς τὸ εἶναι (534 A). Αὕτη ἡ Δόξα τέμνεται πάλιν εἰς Πίστιν καὶ Εἰκασίαν αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ κύκλῳ των ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τὴν σχέσιν τοῦ Νοῦς καὶ τῆς Διανοίας ἐν τῷ κύκλῳ τῆς καθαρᾶς διανοήσεως. Οὕτω ἡ Δόξα ἀποκτᾷ, ἰδίᾳ ὡς Πίστις, ὄχι ἐγκαταφρόνητον μέτρον θετικοῦ κύρους. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκονικὴ παράστασις (εἰκασία) δὲν εἶνε τι ἐντελῶς ἀρνητικόν, ἀφοῦ εἶνε εἰς θέσιν νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν γεωμετρίαν, τοῦλάχιστον ὡς σημεῖον ἀφρητηρίας, ἐν τῇ μεθόδῳ αὐτῆς τῇ βασιζομένῃ ἐπὶ ὑποθέσεων. Αὐτὸς δὲ ὁ ἔστω

καὶ ὑπὸ ὄρους θετικὸς χαρακτήρ τῆς Δόξης τονίζεται διαρκῶς περισσότερον εἰς τὰ μεταγενέστερα συγγράμματα. (1)

Παρ' ὅλα ὅμως τὰ ἐκτεθέντα εἰς τὸ «Συμπόσιον» καὶ τὴν «Πολιτείαν», θὰ ἔλειπε πάλιν ἡ πλήρης διευκρίνισις, εἴαν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐμβριθῶν ἐρευνῶν τοῦ «Παρμενίδου», δὲν μᾶς τὴν ἔδιδεν ὁ Σοφιστῆς ἐν τῷ ὁποίῳ, αὐτόχρομα εἰς τὸ κέντρον, εὐρίσκεται τὸ πρόβλημα τοῦ φαίνεσθαι ἀλλὰ μὴ εἶναι, συνεπῶς τῆς Δόξης πρῶτον μὲν ἀπὸ ἀντικειμενικῆς κατόπιν ὅμως καὶ ὑποκειμενικῆς ἀπόψεως. Τὶ θὰ ἐχρησίμευε νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἐν τῇ Δόξῃ συμπλέκεται ὅπωςδήποτε τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ—εἶναι, ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἀγνοία, εἴαν ἐπρόκειτο νὰ μείνη ἀνεξήγητον εἰς τὴ συνίσταται ἡ συμπλοκὴ αὕτη καὶ πῶς εἶνε δυνατὴ; Καὶ αὐτὰ ὅμως ἀκόμη τὰ δύο ἀκρότατα ἄκρα, τὸ καθαρὸν εἶναι ὡς καὶ τὸ καθαρὸν μὴ—εἶναι, ἄρα ἐπίσης καὶ ἡ καθαρὰ γνῶσις ὡς καὶ ἡ καθαρὰ ἀγνοία, δίδουσι ἱκανὰς ἀφορμὰς εἰς σοβαρὰς ἀμφιβολίας, ὥστε καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης μόνῃ ἡ ἔννοια τοῦ «Μεταξὺ» νὰ μὴ δύναται νὰ μᾶς δώσῃ πλήρη διευκρίνισιν. Αὐστηρὰ καὶ εὐκρινῆς ἐρευνα ἀποδεικνύει ὅτι καὶ τὰ δύο: τὸ εἶναι τὸ ὁποῖον θὰ ἀπέκλειε τελείως τὸ μὴ—εἶναι, τὸ μὴ—εἶναι ἔξ οὗ θὰ ἀπεκλείετο ἀπολύτως τὸ εἶναι, εἶνε ἔξ ἴσου ἀνόητα, ἀνέκφραστα (ιδ. ἀν. σελ. 275 ἐπ.). Δι' ἡμᾶς, ἐν πάσῃ περιπτώσει, καὶ τὰ δύο δὲν εἶνε τίποτε: ἐντὸς τοῦ ὑπερβάλλοντος ἀπλέτου φωτὸς τοῦ καθαρῶ εἶναι δὲν θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωμεν τίποτε λόγῳ τῆς θαμβώσεως ἢ ὁποῖα θὰ μᾶς κατελάμβανε (πρβλ. Φαίδων 99 E), ἐντὸς τοῦ τελείως ἀφωτίστου σκότους τοῦ ἀπολύτου μὴ—εἶναι, θὰ ἐγινόμεθα ἐντελῶς τυφλοὶ (254 E). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἀπόλυτον ἀκίνησιαν ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐξεμειδενίζοντο ἡ ζωὴ, ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ Δογικὴ, καὶ τὴν ἀπολύτως ἀκατάπαυστον κίνησιν (248). Πρέπει συνεπῶς νὰ ἰσχύσωσι καὶ τὰ δύο (249 C D **ξυναμφοτέρα**) τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν σημαίνει ἀπλῶς τὸ ἐν ὅσον καὶ τὸ ἄλλο:

(1) Πλὴν τοῦ «Σοφιστοῦ» ὁ ὁποῖος (263 E ἐπ.) ἐπαναλαμβάνει ἀκριβῶς τὰ ἐν τῷ «Θεατήρῳ» (189 ἐπ) λεχθέντα, τοῦ «Πολιτικοῦ» (278 A ἐπ. 309 C, καὶ λόγον δοῦναι 286 A) καθὼς καὶ τοῦ «Παρμενίδου» (κτλ.) θὰ ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ἰδιαιτέρως τὸν Φίληβον (διαδοξαζεῖν—κρίνειν 38 C, ὡς ἐσωτερικὴ ἐτυμολογία: εἶνε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο (D) ἄρα θέσις τῆς ταυτότητος (τὰ ὑ τὸ ν πρὸς αὐτὸν διανοούμενος E): εἰς τρόπον ὥστε συμπίπτουσι πάλιν ἀλ. δόξα καὶ ἀλ. λόγος (39 A C καίτοι ὄντως δοξάζειν δὲν σημαίνει καὶ ἐπ' οὖσιν, 40 C). Καὶ εἰς τὸν «Τίμαιον» ἐπίσης (37 B) ἐν τῇ λέξει λόγος περιλαμβάνονται ἀμφοτέρω: δόξαι καὶ πίστεις βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς, καὶ νοῦς ἢ ἐπιστήμη· μεταξὺ ἰων διαγρίνονται κατὰ τὸν γνωστὸν (51 D ἐπ) τρόπον: τὸ ἐν ἀποκτῶμεν διὰ διδασκαλίας, τὸ ἄλλο διὰ πειθοῦς τὸ πρῶτον συνδέεται πρὸς τὴν ἀληθῆ θεμελίωσιν (μετ' ἀληθοῦς λόγου) τὸ ἄλλο εἶνε ἄνευ βάσεως (ἄλογον ὡς ἐν Συμποσ. 202), τὸ ἐν πείθει ἀκραδάντως, τὸ ἄλλο ἀφίνει νὰ μεταπεισθῆ (εἶνε μεταστιστόν). Πρβλ. καὶ Νόμοι 632 C, 653 A (φρόνησιν καὶ ἀληθεῖς δόξας βεβαίας) 607 E, 869 ABC ἀντιθέτως ὀρθοῖς λόγοις 696 C λόγος ὡς ὀρισμὸς 695 ἐπ.) καὶ Ἐπιστ. VII 342 C, ὅπου νοῦς ἀληθῆς τε δόξα κραινόνται ὡς νὰ εὐρίσκοντο ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

ἀλλὰ τὸ Ἔν καὶ Πᾶν εἶναι ταῦτοχρόνως καὶ τὰ δύο (1), ὡς ἐκ τῆς φύσεως του ὅχι τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο (250 C). Ἐκ τοῦ ὅρου ὅμως τοῦ δυνατοῦ τοιαύτης συμ-πλοκῆς (*μῖξις, ξύμμιξις = κοινωνία, μέθεξις*, 251 ἐπ.) καθορισμῶν θεωρουμένων ὡς ἀσυμβιβάστων διότι εἶνε ἐκ διαμέτρου πρὸς ἀλλήλους ἀντίθετοι, ὡς λόγου χάριν τὸ «Ἔν» καὶ «Ἔτερον», ἐξαρτᾶται ἀπολύτως τὸ δυνατόν τοῦ Κρίνειν καὶ συνεπῶς κατ' ἀρχὴν τῆς ἐκφράσεως: εἶνε ἀνευ τοῦ ὅρου ἐκείνου θὰ ἐξέλιπε καὶ τοῦτο διότι ἡ κρίσις περιλαμβάνει πάντως ὅτι πράγμα τί εἶνε ἔτερόν τι, συνεπῶς περιλαμβάνει τὸ εἶναι τοῦ Μὴ-ὄντος καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ Μὴ-εἶναι τοῦ ὄντος. Ἡ σύμπτωσις συνεπῶς ἀντιφατικῶν καθορισμῶν ὅχι μόνον συμβιβάζεται πρὸς τὴν φύσιν τῶν «Εἰδῶν» (254B), ἀλλὰ περιλαμβάνεται αὐτόχρομα ἐν τῇ Οὐσίᾳ αὐτῶν (257 A)· ἡ ἀντίθεσις τῆς συμμετοχῆς ταῦτοχρόνως εἰς βεβαιότητα τοῦ εἶναι καὶ εἰς εἶναι ἄλλως ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὴν Οὐσίαν παντὸς τὸ ὅποιον ἔχει ἐν γένει Οὐσίαν (258 B). Οὕτω ἐκτείνονται ἀπαραιτήτως καὶ διανέμονται ἀμφοτέρω (καὶ μετ' αὐτῶν Στάσις καὶ Κίνησις, 250 B) ἐπὶ πάντων ἀδιακρίτως, διέρχονται διὰ πάντων (259 A)· ἀνευ αὐτῶν τὰ λεγόμενα δὲν θὰ εἶχον οὔτε Λόγον, οὔτε ἔννοιάν τινα (259 E, 260 A). Οὕτω ὅμως εὐρίσκεται ἡ αἰτία καὶ τοῦ κίαν θετικοῦ Πραγματικοῦ γεγονότος τοῦ ψεύδους, τῆς πλάνης καὶ μετ' αὐτῶν τῆς Διανοίας, Δόξης καὶ Φαντασίας (263 ἐπ.). Τοιοῦτοτρόπως ἔχει λυθῆ τὸ αἴνιγμα τοῦ «Θεαυτήτου», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελείως ἀποφασιστικῶν, ἐνταῦθα ὅμως ἐν τῇ βαθυτάτῃ αὐτῶν ἐννοία διηυκρινισμένων, πορισμάτων τοῦ «Συμποσίου» καὶ τῆς «Πολιτείας». Καὶ ἐὰν δὲν συναντῶμεν ἐν τῷ Σοφιστῇ αὐτὰς ταύτας τὰς ἐκφράσεις *μεταξύ, μέσον, ἐξαίφνης*, πάντως δὲν ἐλλείπουσιν αὐταὶ ἐκ τοῦ διαλόγου ἐπὶ τοῦ ὅποιου οὗτος βασίζεται ἐξ ὀλοκλήρου τ. ἔ. ἐκ τοῦ *Παρμενίδου (ἐξαίφνης 156 D, 164 D, μεταξύ 157 BC, 156 D, 157 A)*. Διότι ἐκεῖ ἤδη εἶχε παρουσιασθῆ εἰς ἡμᾶς ἡ ἀνάμιξις, συμπλοκή, τοῦ εἶναι καὶ Μὴ-εἶναι, τοῦ ἐνὸς καὶ Μὴ-ἐνὸς (*ἡ ἑτέρα φύσις τοῦ εἶδους 158C = τὰ ἄλλα τοῦ ἐνὸς*) ὡς ὅρος ἀπαραίτητος τοῦ δυνατοῦ τοῦ λέγειν ὅτιδήποτε, καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Φαντασίας καὶ Δόξης (164 ἐπ.) ὅπου οὐχ ἦττον ἢ Δόξα σχεδὸν διαρκῶς συνεχέετο καὶ συνέπιπτε πρὸς τὴν Διάνοιαν καὶ τὴν Νόησιν (ιδ. ἀν. σελ. 265 ἐ.). Διὰ τούτων πάντων ὅμως ἔχει ἤδη ἀκριβῶς προδιαγραφῆ καὶ σχεδὸν εἶνε δεδομένη ἡ σπουδαία διαδασκαλία τοῦ *Φιλήβου* (ιδίως 15-17) περὶ Πέρατος καὶ Ἀπειρίας ὅπου τονίζεται ἐκ νέου καὶ ἀναπτύσσεται μετ' ἐμβριθείας, ὁ ἀποφασιστικὸς ὁλὸς τοῦ *μεταξύ* (16 D) *μεταξύ τοῦ ἀπείρου τε καὶ τοῦ ἐνὸς* κατόπιν *μῖξις ξύμμιξις* κτλ. ὡς ἐν τῷ Σοφ.),

1) Πρὸβλ. τὴν ἰδιαιτέραν ἔμφασιν ἐπὶ τοῦ ἀεὶ (ὅχι ἐν μέρει, τότε μὲν τότε δέ) ἐν τῇ Ἀρχῇ τῆς Συμπλώσεως τοῦ Ἡρακλείτου, Σοφ, 242 E (ιδ. ἀν. σελ. 451 ἐ.).

θεμελιούται ἡ ἔννοια τοῦ Νόμου (ιδ. 26 B) κατὰ τὴν πλήρη, γενικὴν καὶ καθολικὴν αὐτοῦ ἰσχύν, — ἐντελῶς κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Ἡρακλείτου — ἐν τῇ Συμμετρίᾳ ἢ Συμφωνίᾳ τῶν ἀντιθέσεων (25 DE *πάει πρὸς ἀλλήλα τὰναντία διαφόρως ἔχοντα, σύμμετρα δὲ καὶ σύμφωνα ἐνθεῖσα ἀριθμὸν ἀπεργάζετο*) καὶ ἐπιβεβαιούται διὰ τούτων πάντων ὀριστικῶς καὶ διὰ παντὸς ἡ ἀνωτάτη Λογικότης τοῦ ὡς ἀλόγου θεωρουμένου, ὁθεῖος χαρακτήρ τοῦ Κόσμου, ἡ ἐν αὐτῷ κυριαρχία ζωῆς, ψυχῆς, Λόγου καὶ θεότητος ἀκριβῶς ὡς τὰ ὑπεσχέθη ὁ «Σοφιστής.»

Καίτοι, ὅταν ἔγραψε τὸ βιβλίον τοῦτο, ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρει ὡς ἐπιβεβλημένον νὰ περιορίσῃ τὴν ἔρευναν, ἐν ἀκάμπτῳ αὐστηρότητι καὶ λογικῇ, ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς Διαλεκτικῆς, δὲν εἶχεν ὅμως καὶ τὴν γνώμην ὅτι ὁ Πλάτων ἐκράτει αὐτηρῶς ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένας τὴν λογικὴν καὶ τὴν ψυχολογίαν. Τοῦναντίον, δι' αὐτὸν, λόγος καὶ ψυχὴ εἶνε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ παραμένουσιν μέχρι τέλους στενώτατα πρὸς ἀλλήλα συνδεδεμένα. Ὁ Λόγος εἶνε λόγος «αὐτῆς τῆς ψυχῆς» καὶ τὸ κεντρικώτατον κέντρον αὐτῆς. Δὲν ὑπάρχει τίποτε λογικὸν τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔχη τὴν ἔδραν τοῦ ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ ψυχῇ, δὲν ὑπάρχει τίποτε ψυχολογικὸν διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Λόγος νὰ μὴ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ δώσῃ λόγον. Ἡ διαφορὰ εἶνε τρόπον τινα ζήτημα διαστάσεων, ἢ ἴσως ὀρθότερον, τῶν διαστάσεων καὶ τοῦ ὅλου ἡ ψυχὴ ἀντιπροσωπεύει οἶονεὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν ὅλων τῶν ἐξελίξεων τοῦ ἑαυτὸν ἐξ ἑαυτοῦ ἀενάως γεννῶντος Λόγου, ἐν ταῖς ὁποίαις ἀκριβῶς πραγματοποιεῖ τὴν δημιουργικὴν αὐτῆς δύναμιν καὶ λαμβάνει συνείδησιν ἑαυτῆς ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἐντελῶς συμφώνως πρὸς τὸ βαθύ ρητὸν τοῦ Ἡρακλείου *ψυχῆς ἔστι λόγος ἑαυτὸν αὔξων*. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως, ἕνεκα τῆς τότε ἀδυναμίας τοῦ Πλάτωνος νὰ ἐπικαλεσθῇ καθαρῶς λογικὸν ἔλεγχον, ἐπιχειρηθεῖσα ἐν τῷ Μένωνι ψυχολογικὴ ὑποβάσταξις τῆς διαλεκτικῆς τέχνης τοῦ Σωκράτους διὰ τῆς θεωρίας τῆς προὑπάρξεως τῆς ψυχῆς. Ἡ ἔννοια τῆς αἰωνιότητος τοῦ Λόγου, ἡ ὁποία ἀπεκαλύφθη ἐν τῇ λογικῇ συνεννοίῃσιν, μετεφέρθη οὕτω ἄνευ σχεδὸν οὐδεμιᾶς μεσολαβήσεως εἰς τὴν αἰωνιότητα τῆς ψυχῆς διότι ἀκριβῶς ἐν αὐτῇ πραγματοποιεῖται ἡ αὐτό-ἐξέλιξις αὕτη τοῦ Λόγου. Ἐντελῶς ὅμως ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐρμηνεύεται, ἐν τῷ «Θεαιτήτῳ», ἡ λειτουργία τῆς ἐνότητος ἐν τῇ διανοήσει, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται μόνη τῆς ἐν τῷ Λόγῳ καὶ ἐξ ἧς πηγάζει πᾶν τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ εἶναι, ἄρα πᾶσα γνώσις, ὡς ἀνήκουσα εἰς «αὐτὴν τὴν ψυχὴν», ὡς *μία τις ἰδέα*, ὡς ἐνότης τῶν ἐνοτήτων. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ πάλιν στηριζόμενος εἶνε ὁ Φαίδων εἰς θέσιν νὰ ἀναφέρῃ ἀπλῶς (ὡς γνωστὴν ἤδη) τὴν ἀκριβῆ ἀμοιβαίαν σχέσιν καὶ ἀναφορὰν «αὐτῆς τῆς ψυχῆς» καὶ τοῦ «εἶναι» (66 A κ. E), τοῦτέστι τῶν εἰδῶν, καὶ ἀφοῦ αὕτη ἡ καθαρὰ Οὐσία εἶνε «ἰδική μας» δηλαδὴ ἀνήκει εἰς «αὐτὴν τὴν ψυχὴν» «(76 E. 92 D)» εἶνε εἰς

θέσιν να διεκδικήση τήν «αὐτήν ἀπαραίτητον ἀνάγκην» δι' ἀμρότερο τ. ἔ. τὸ αἰώνιον εἶναι τῶν εἰδῶν καὶ τήν αἰώνιαν αἰτίαν τῆς ψυχῆς, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἠδύνατο να ὑπάρξῃ ἐκεῖνο, ὅπως καὶ ἄνευ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ. Καὶ ναὶ μὲν δὲν τολμᾷ εἰσέτι ἐνταῦθα ὁ Πλάτων να περιλάβῃ ἐντελῶς τήν ψυχὴν εἰς τὸν κύκλον τοῦ αἰωνίου, ἀναλλοιώτου, ἀφθάρτου, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ να ὑποστηρίξῃ μόνον τὸ ὁμογενὲς καὶ τήν μετ' ἐκείνων συγγένειάν της (79 C, 80 B), ἡ τελευταία οὐχ ἦττον τὰ πάντα ἐπιστέφουσα ἀπόδειξις παρουσιάζει καὶ αὐτὴν τήν ψυχὴν ὡς εἶδος, ὡς τοιοῦτον ὅμως, ἀφοῦ εἶνε «αὐτὴ ἡ ζωὴ», κατ' ἀνάγκην ἀθάνατον, ἐν τῇ αὐστηρῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀνεπιδέκτου θανάτου. Τὸ Συμπόσιον ὅμως ἀναγνωρίζει τελείως τήν βαθεῖαν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἀθανασίας τῶν θνητῶν καὶ τῆς ἀπολύτου αἰωνιότητος τῆς ἀπηλλαγμένης θανάτου λόγω τῆς ἀπαλλαγῆς της ἀπὸ παντὸς χρονικοῦ περιορισμοῦ. Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐν τῇ αἰωνίᾳ της νίκη ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἀποδεικνύει ἡ ζωὴ τήν δυνάμιν της τῆς διαίωνίσεως καὶ ὑψοῦται οὕτω σχεδὸν ὑπεράνω τῆς ἀπολύτως ἡρεμούσης αἰωνιότητος τοῦ ἀπολύτου «Ὠραίου». Οὐδόλως παράδοξον λοιπὸν (κατὰ τὴν Πολιτείαν, 505 E) «πᾶσα ψυχὴ» να ἀναζητῇ τήν βάσιν ταύτην τῆς αἰωνιότητος, να στρέφῃ τὸ ἡλιογενὲς αὐτῆς βλέμμα πρὸς τὸν ἥλιον τοῦτον ἐν τῷ ὑπεπ-ουρανίῳ κόσμῳ (508 D, 509 A) καὶ ἐν τῇ ἀνόδῳ αὐτῆς (*ψυχῆς ἀνοδος* 517 B, πρβλ. 518 D, 526 E, 532 C, *ψυχῆς ὄλκον ἀπὸ τοῦ γινομένου ἐπὶ τὸ δν* 521 D,) να προσπαθῇ να ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἐδῶ κάτω ἐπικρατούσης «νυκτερινῆς ἡμέρας» καὶ να ὑψωθῇ πρὸς τὸ φῶς αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀρχικῆς ταύτης τόσον στενῆς συσχτίσεως ψυχῆς καὶ Λόγου, ψυχῆς καὶ εἶδους, μέχρι τῆς ἀνωτάτης «Ἰδέας τοῦ Ἀγαθοῦ» ἐξηγεῖται πῶς συνέβη να διαφύγῃ τὸν Πλάτωνα ὅτι αἱ ἀποδείξεις του, καὶ ὅταν ἀκόμη κατὰ τὰ ἄλλα ἀνεγνωρίζοντο ὡς πλήρεις, δὲν ἦτο δυνατόν να ἀποδείξωσι τήν ἀφθαρσίαν (ἀθανασίαν) τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ νέα (1) ἀπόδειξις ἐν τῷ Φαίδρω (245 ἐπ.) δὲν ἐπιφέρει διόρθωσιν τοῦ κακοῦ ἐκ τῶν προϋποθέσεων του μόνον τήν ψυχὴν τοῦ Σύμπαντος δύναται να στηρίξῃ, καὶ δὲν λύει καθόλου τὸ πρόβλημα τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς ὅταν λέγει ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου κατατέμνεται εἰς πολλὰ εἶδη, ὅτι ἡ ἐστερημένη πτερῶν πίπτει ἐκ τοῦ ἐν κύκλῳ στρεφομένου οὐρανοῦ καί, εἰὰν συναντήσῃ ἐν τῇ πτώσει της σῶμα γήϊνον συνενοῦται μετ' αὐτοῦ. Ἡ ψυχὴ φαίνεται οὕτω ὡς ἀπλῶς κινητήριος δύναμις τοῦ (ἄλλως ἀκινήτου) σώματος, παρασυρομένη ἐντελῶς ἐν τῇ Φύσει (270 A), ἐνῶ ταῦτοχρόνως ὁ δυῖσμός ψυχῆς καὶ σώματος τελείως ἐστερημένου τοιαύτης, μένει ἐντελῶς ἀνυπέρβλητος. Ἀντιθέτως ἡ ἐν τοῖς «Νόμοις» (895 ἐπ.) κατὰ τὰ ἄλλα ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ ἐπαναλαμβανομένη καὶ δξυνομένη ἐπιχειρηματολογία διακρίνει κατηγορηματικώτατα τὰς ἐσωτερικὰς καθαρῶς τῇ ψυχῇ ἀνηκού-

(1) Ἰδ. ἄνωτ. Σελ. 478 σημ. 1.

σας κινήσεις, τ. ξ. τὸ (οὐδαμοῦ ἄλλοῦ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος τόσον σαφῶς ἀφορισθὲν) ἰδιαίτερον πεδῖον τῶν γεγονότων τῆς συνειδήσεως, ἀπὸ τὰς κινήσεις τὰς ὁποίας ἡ ψυχὴ μεταδίδει εἰς τὸ σῶμα, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαίτεράν δύναμιν (*ξώμην*) ἢ ὁποία ῥητῶς ἐνταῦθα ἀναγνωρίζεται εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο (896 D). Οὕτω διευκρινίζεται ὁ φαινομενικὸς διυσμὸς· τὸ σῶμα εἶνε ἀποκλειστικῶς σῶμα τῆς ψυχῆς, ἢ δὲ σαφῆς διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο ὡς τοῦ κυριαρχοῦντος καὶ τοῦ κυριαρχουμένου, ἐξασφαλίζει ἀκόμη αὐστηρότερον τὴν σωματο-ψυχικὴν ἐνότητα τοῦ Κόσμου.

Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα οὐδὲ ἴχνος εὐρίσκομεν Ἀρχῆς ἐξηγουμένης τὴν προέλευσιν τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς. Πρῶτος ὁ Πλωτῖνος τολμᾷ νὰ παρουσιάσῃ τοιαύτην (Ἐκκ. V 7, πρβλ. VI 7, VI 2, IV 3) διότι τολμᾷ, ἐν γνώσει τοῦ τοιούτου τολμήματος, νὰ παραδεχθῆ Ἰδέας καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον ὄντων, καίτοι ἀντιλαμβανόμενος ἀμέσως τὴν τεραστίαν συνέπειαν, πρὸ τῆς ὁποίας ὅμως δὲν πρέπει τις νὰ ὀπισθοχωρήσῃ⁽¹⁾, ὅτι οὕτω προὑπετίθετο τὸ ἀπειρον καὶ ἐν αὐτῷ τῷ νοουμένῳ, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐν τῷ ἀμερίστῳ περιλαμβάνεται ὀλόκληρον⁽²⁾. Λέγων ταῦτα ὁ Πλωτῖνος νομίζει ἀναμφιβόλως ὅτι βαδίζει, μᾶλλον ταῦτα, ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Πλάτωνος. Δι' αὐτὸν αἱ Ἰδέαι τοῦ Πλάτωνος ἐσήμαινον μεμονωμένας ἀπόψεις κατευθυνόμενας πρὸς τὸ Ἐν μόνον ἐν τῷ ὁποίῳ «τὸ ὅλον εἶνε ὀλόκληρον καὶ ἐν ἕκαστον ἐπίσης ὀλόκληρον» ὄχι μόνον «ἐκ τοῦ ὅλου πάντοτε τὸ καθ' ἕκαστον», ἀλλὰ τὸ καθ' ἕκαστον εἶνε «συγχρόνως τὸ ὅλον (V 8, 4) καὶ οὕτω «τὰ πάντα εἶνε Ἐν ἢ μᾶλλον τὸ Ἐν εἶνε πάντα» (9)· ἐξ οὗ καὶ ἐν τῇ συναίσθησει ἑαυτοῦ⁽³⁾—ἢ ὁποία κατ' ἀνάγκην συνέχεται πρὸς τὰς γνώσεις κατὰ νοῦν, ἐκτὸς ἐὰν πιστεύει τις ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἑαυτός του δὲν ὑφίσταται—ἢ ψυχῆ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνοῦται ἐν ἑαυτῇ καὶ μάλιστα ἀπομονοῦται (*ἐνοῦσθαι μονοῦσθαι*), ἐνοῦται καὶ ἀπομονοῦται ταῦτοχρόνως μετὰ τοῦ Ἐνὸς μόνου. Ὅτι τὰ ἀνωτέρω εἶνε ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Πλάτωνος, καίτοι δὲν ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτῷ ἀναλόγους ἐκφράσεις, δυσκόλως δύναται νὰ ἀποδειχθῆ· ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν εἶνε δυνατόν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις τοῦτου τοῦ γεγονότος (τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ Πλωτῖνος) ὅτι «οἱ Παλαιοὶ» (δηλαδὴ ὁ Πλάτων) ἀπεκάλουν τὰς Ἰδέας ὄντα καὶ οὐσίαι. Διὰ τὴν οὐσιαστικὴν ὅμως ἐρμηνείαν τῆς Ἰδέας ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἰσχυρὸν ἔρισμα τὸ ὅτι ἡ Ἰδέα πάντως πρόκειται νὰ σημαίνῃ κατι τι ἀτομικὸν (*ἀμερὲς μονοειδὲς*) ὄχι ἀπλῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ μαθηματικοῦ διὰ τὸν ὁποῖον εἰς ἕκαστος ἀριθμὸς ἢ ἕκαστον κεχωρισμένον ἀριθμητικὸν σύμπλεγμα καὶ

(1) Δίς : V 7, 1 α Ε καὶ 3 α Ε.

(2) Ἐτελείως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἀριστοτέλην κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἀπειρον καὶ ἡ Ὀλότης ἀποκλείουσιν ἀλλήλα.

(3) *Συναίσθησις αὐτοῦ, σύνεσις αὐτῆς (V 8, 11), αὐτοῖς συνείδω, τὴν ἐπιστήμην ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐν πεποιηκότις.*

οὕτω τὸ σύνολον « τοῦ » ἀριθμοῦ δηλ. δλόκληρον τὸ πεδῖον τῆς ἀριθμητικῆς ἢ ὁμοίως ἕκαστον γεωμετρικὸν σχῆμα καὶ τὸ σύνολον τοῦ γεωμετρικοῦ χώρου ἀποτελεῖ ἓν ἑνιαῖον, αὐτοτελές, οὐσιαστικόν, ἓν ἄτομον ἀγνοτάτου εἴδους καὶ ὄχι κενὴν τινα γενικότητα τῆς διανοίας τὸ ὁποῖον ἐπίσης συμβαίνει καὶ διὰ τὸν φυσικὸν προκειμένου περὶ τοῦ νόμου τῆς φύσεως καὶ τῆς τελευταίας ταύτης ὡς συνόλου τῶν νόμων, ἀλλ' ἓν τῇ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ εἰδικωτέρῳ καὶ αὐστηροτέρῳ ἐννοία καθ' ἣν πᾶν τοιοῦτον ἢ ἄλλον τι γνήσιον ἄτομον ἀποτελεῖ ἀπλῶς μοναδικὴν (ὄχι ἀπλῶς μίαν καθ' ἰδίαν) ἀπομνην τοῦ τελευταίου, μοναδικοῦ Ἐνός, τοῦ πρώτου ἑνός τὸ ὁποῖον ὑπεράνω πάσης διαιρέσεως εἰς τὰς πολλὰς Ἰδέας (διὰ τοῦτο ὄχι εἰς λόγος, τὶς ἐπιστήμη, μία τις ἰδέα) ἀναπτύσσεται ἓν τῇ πληθῦϊ τῶν Ἰδεῶν ἀκριβῶς ὅπως συμφώνως τῇ « Ἰδέα » ἀναπτύσσεται ὁ ἀριθμὸς εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀριθμητικῶν σχέσεων, « δ » χώρος εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν ἐν τῷ χώρῳ σχημάτων, « ο » νόμος τῆς φύσεως εἰς τοὺς καθ' ἕκαστον νόμους μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων καθ' ἕκτασιν. Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως αὕτη « τῆς » Ἰδέας, ὡς γνησίας ἀτομικότητος, εἰς ἀπειρίαν ὑπὸ ἰδεῶν μὲ ἐξ ἴσου γνησίαν ἀτομικότητα ἔχει τὴν ἀπαρχὴν τῆς τοῦλάχιστον ἐν τῇ γενικῇ ἀμοιβαία ἐξαρτήσεως καὶ συμμίξεως (ἐύμμιξις) τῶν Γενῶν, τὴν ὁποίαν διακηρύττει καὶ θεμελιώνει ὁ « Σοφιστής » ὡς εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἀνήκουσαν Κοινωνίαν ἢ ὁποία συνεπῶς δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ εἰς τὸ Ἐνιαῖον-ἄλλως (τὸ ἕτερον). Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, καίτοι ὑπὸ διάφορον τύπον, καταλήγομεν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς τελευταίας ἐξελίξεως τῆς θεωρίας τῶν Ἰδεῶν εἰς θεωρίαν περὶ τῶν εἰδητικῶν ἀριθμῶν, ἢ ὁποία προφανῶς ἔτεινεν εἰς ἀνάπτυξιν ἐντελῶς κατὰ τὸ εἶδος τῶν καθαρῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν διεξαγωγὴν ταύτης ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκῆ ὄχι τόσο ἀί ἤδη γηράσκουσαι δυνάμεις τοῦ φιλοσόφου, ὅσον αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Διὰ πάντων τούτων ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἀποδεικνύεται τὸ σωματοειδὲς τῶν Ἰδεῶν, ὡς προϋποθέτει αὐτὸ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλ' εἶνε καὶ τελείως ἀσυμβίβαστον πρὸς αὐτὰ ἢ ἔννοια νόμου τῶν Ἰδεῶν ὄχι μόνον δὲν αἴρεται ἢ ὀπωσδήποτε περιορίζεται ἀλλὰ τοῦναντίον τὸ πρῶτον ἀποδεικνύεται (τοῦλάχιστον προθέσει) μέχρι τέλους καὶ οὕτω ἐπιβεβαιοῦται καὶ θεμελιοῦται σιερῶς. Ἐὰν (ὡς ἀπαιτεῖ τοῦτο ὁ « Σοφιστής ») ἢ ἡρεμία καὶ ἢ κίνησις, τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο ἔχουσι τὰς βάσεις τῶν εἰς τὰ γένη, ὡς τοιαῦτα, ἄρα εἰς τὰ πάντα, θὰ ἔχει θεμελιωθῆ διὰ τούτων τὸ δυνατόν καὶ ἐν περιπτώσει πραγματικῆς παγκοσμίου ἐφαρμογῆς, τὸ ἀπαραίτητον τῆς εἰς ἄτομα παντὸς εἴδους καὶ παντὸς βαθμοῦ διακρίσεως, εἰς τρόπον ὥστε δὲν θὰ ὑπῆρχε πλέον εἰδητικὴ μονὰς ἢ ὁποία νὰ μὴ παρίστατο ὑπὸ μορφήν πληθῶς ἀτόμων, ὅπως καὶ ἢ ἰδία εἶνε ἓν τοιοῦτον, οὐδὲ οἰαδήποτε πληθὺς ἢ ὁποία νὰ μὴ παρίστατο καὶ ἐκείνη ὡς ἀτομικὴ εἰδητικὴ ἐνότης. Οὕτω ὅμως θὰ ἐτίθετο πλέον ἐν τῇ Ἰδέα ἢ βᾶσις διὰ τὴν ζωὴν, τὴν ψυχὴν, τὸν λόγον, τὴν γνῶσιν (τόσον τὴν γνῶσιν ἀπὸ μέρους

τῆς ψυχῆς ὅσον καὶ τὴν γνῶσιν τῆς οὐσίας), ἀκριβῶς ὅπως ἀπαιτεῖ τοῦτο ἡ «Σοφιστής» (248 D). Μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἡ ἀποψις τοῦ Πλωτίνου περὶ τῆς Ἰδέας, καὶ τῆς διαιρέσεως εἰς ἄτομα ὡς συνεπείας ἐκείνης, δὲν στερεῖται ἐσωτερικῆς συγγενείας πρὸς τὸν Πλάτωνα· ἐξ ἐναντίας ὅμως οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν παρεξήγησιν τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ Πλωτῖνος, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ ἀντιληφθῶ, ἔμεινεν ἐντελῶς ἀμέτοχος.

Εἰς τὸν αὐτὸν ὅμως ἐντελῶς κύκλον τῶν ἰδεῶν εὐρίσκειται ἡ ἐν τῷ «Τιμαίῳ» ἀναφερομένη γένεσις τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς «Μίξεως» (ὁ ὅρος οὗτος μᾶς δευκνύει ἀμέσως τὴν σχέσιν πρὸς τὸν «Σοφιστήν») τοῦ ἀμεροῦς καὶ τοῦ μεριστοῦ ἢ τοῦ Ἐνὸς καὶ τοῦ Ἐτέρου (ταυτὸν καὶ θάτερον) πρὸς βλ. Παρμ. ἐτέρα φύσις τοῦ εἶδους, ἀλλὰ τοῦ ἐνὸς) τὴν αὐτὴν ἰδέαν ὑπὸ διάφορον τύπον, καίτοι μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἐκφράζει ὁ Φίλητος διὰ τῶν λέξεων «πέρας τοῦ ἀπείρου». Πόσον ὅμως αἱ διάφοροι αὗται, πάντως μὲ τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν, πραγματοποιούμεναι πρόοδοι πρὸς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς διαιρέσεως εἰς ἄτομα (καίτοι τοῦτο οὐδαμοῦ ἐμφανίζεται ἀμέσως) συνέχονται στενῶτατα πρὸς τὰ ἀποφασιστικὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐπιτευχθέντα ἐν τῷ «Συμποσίῳ» τὰ ὁποῖα ἐκεῖ ἐξεδηλοῦντο ἰδιαιτέρως διὰ τῶν ὄρων τὸ «Μέσον» ἢ τὸ «Μεταξὺ», ἐπιβεβαιούται ἐν τέλει διὰ τῆς ἐν τῷ «Τιμαίῳ» (35 A) μεταξὺ τῶν ἄνω λεχθέντων ἐκ νέου ἐμφανίσεως τοῦ «ἐν μέσῳ»: ἐπίσης τοῦ λόγος ἀληθῆς ἐν τῇ διττῇ μορφῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὡς **δ ὀ ξ α ι καὶ πιστεῖς βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς**, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡς **νοῦς καὶ ἐπιότημη** (37 BC), μὲ τὸ συμπέρασμα: «Ἐκεῖνο ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἰσέρχονται τὰ δύο ταῦτα δὲν δύναται νὰ ἀποκληθῆ ἄλλως ἢ ψυχὴ!». Ἐκ τῆς μίξεως τοῦ ἀμεροῦς καὶ τοῦ μεριστοῦ ἐξηγεῖται συγχρόνως καὶ ἡ εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα περιστροφή τῆς ψυχῆς· ἐκ ταύτης πηγάζει ἡ αὐτόματος κίνησις της, διὰ τῆς ὁποίας καθίσταται αὕτη ἡ πηγὴ τῆς κινήσεως ἐν γένει (πρὸς βλ. Φαῖδρ. καὶ Νομ.), ὡς ἐπίσης, τοῦθ' ὅπερ συμβαδίζει μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν αὐτῇ ἡρεμούσης καὶ ἐν τῇ ἐνότητι της ἀναλλοιώτως παραμενούσης **αἰωνιότητος** (μένοντος αἰῶνος ἐν ἐνί, διαιώνιος φύσις 38 B) —καὶ διὰ τοῦτο αἰώνιος, ῥυθμικῶς κινουμένη εἰκὼν (κατ' ἀριθμὸν ἰούσαν αἰώνιον εἰκόνα)—ὁ χρόνος ὁ ὁποῖος, καθὸ καὶ οὗτος χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀτομικοῦ πλάσματος, ἀναλαμβάνει ἐντελῶς τὸ μέρος ἐνὸς εἶδους καίτοι δὲν δύναται ἐντελῶς νὰ συναριθμηθῆ μετὰ τῶν Ἰδεῶν ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ δοθῆ εἰς αὐτὸν ἰδιαιτέρα θέσις ὅπως κάμνει τοῦτο ὁ Πλάτων διὰ τὸν **νόθον λογισμόν** τοῦ χώρου, μὲ τὸν ὁποῖον πάντως ἔχει κοινὴν τὴν ἐννοίαν ἀρχῆς γενέσεως τοῦ Ἀτόμου.

Ἐπολείπεται ἀκόμη νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν σχέσιν, ἡ ὁποία ἐνταῦθα ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην διευκρινήσεως, τοῦ Τρίτου, τοῦ Ἐρωτος, πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν λόγον. Καὶ τὰ τρία περιλαμβάνονται κατὰ Πλάτωνα ὑπὸ τὴν

σπουδαίαν ἔννοιαν τοῦ «ἐν τῷ μέσῳ»· καὶ τὰ τρία δὲ πρόκειται νὰ μεσο-
 λαβῶσι μεταξὺ τῶν αὐτῶν δύο ἀπωτάτων ἄκρων: μορφῆς καὶ ὕλης κατὰ
 τὴν συνήθη ἀριστοτελικὴν γλῶσσαν· ἢ: καθαροῦ εἶναι καὶ καθαροῦ μὴ-
 εἶναι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Πλάτωνος. Ποία ἡ αἰτία τῆς τριπλῆς ταύτης
 μεσολαβήσεως μεταξὺ τῶν αὐτῶν ἄκρων;— "Ὅχι ἀμέσως διευκρινιστικὴν
 ἀπάντησιν ἀλλὰ πάντως τὸν πρῶτον ὑποβοηθητικὸν ὑπαινιγμὸν μᾶς δίδει
 ἐν προκειμένῳ ὁ Τίμαιος ὅταν ἐξηγεῖ τὴν γένεσιν τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς μίξεως
 ὄχι ἀπλῶς καὶ μόνον τοῦ ἀμεροῦς καὶ τοῦ μεριστοῦ (διότι αὕτη εἶνε ἡ
 αἰτία μόνον τῆς διαφοροποιήσεως) ἀλλ' ἀμφοτέρων «μετὰ» τοῦ Τρίτου,
 τῆς οὐσίας· τὸν δὲ λόγον θεωρεῖ ὡς προερχόμενον κατόπιν ἐκ τῆς πρὸς
 ἑαυτὴν πάλιν στρεφομένης κινήσεως τῆς ψυχῆς. Κατὰ ταῦτα ἡ ψυχὴ,
 ἡ ζωοποιὸς «πνοή», σημαίνει, ὡς φαίνεται, βεβαίως τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐν
 ἑαυτῷ ἠρεμοῦντος ἑνὸς εἰς τὰ πολλὰ καὶ τὴν τάσιν τῆς ἐπιστροφῆς τούτων
 εἰς τὸ Ἔν, ὄχι ὅμως ἀπλῶς ἐν τῇ ἐνωτικῇ λειτουργίᾳ τῆς γνώσεως ἢ
 ὅποια ποτὲ δὲν προχωρεῖ πέραν τῆς διαιρέσεως, τοῦ ἑμμέσου καὶ τῆς ἀπλῆς
 μεσολαβήσεως καὶ εἶνε ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ ἰδία μετέχουσα, ἑμμεσος λει-
 τουργία (ἐξ οὗ προέρχονται καὶ αἱ δύο κατευθύνσεις τῆς γνώσεως, καὶ
 ὅταν ἀκόμη εἶνε αὕτη λειτουργία τῆς ψυχῆς: ἡ Διαίρεσις καὶ ἡ Συναγωγὴ),
 ἀλλὰ καθόσον ἐκτείνεται αὕτη, οἶονεὶ ὡς εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ, ἐπὶ τοῦ
 Συνόλου καὶ συνεπῶς Ἄ δ ι α ι ρ έ τ ο υ, ἄρα καὶ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ὄ λ ο υ τ ῆ ς
 ψ υ χ ι κ ῆ ς ζ ω ῆ ς. Ἀκριβῶς ἡ γένεσις τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν θὰ ἐπε-
 τυγχάνετο εἴαν ἐν τῇ ἀναμίξει τοῦ «αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου» δὲν προσετί-
 θετο ὡς Τρίτον, συμπληρωματικόν, ἢ καθαρὰ Ἐνότης τῆς Οὐσίας. Εἰς
 τὸν ἔλεγχον τοῦ Λόγου πρὸς ἑαυτόν, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν (ζῶσαν) ὁρ-
 θοπροσύνην καὶ γνώσιν, φθάνει βεβαίως ἡ ψυχὴ δυνάμει τῆς πρὸς ἑαυτὴν
 πάλιν στρεφομένης κινήσεως, ἢ ὅποια παρὰ Πλάτωνι (ὅπως βεβαίως ἤδη
 καὶ παρὰ τῷ Ἡρακλείτῳ) χρησιμεύει ὡς βάσις τοῦ α ὕ τ ο π α θ ο ὕ ς τῆς συ-
 ναισιθήσεως. Ἡ κίνησις αὕτη πρέπει βεβαίως νὰ νοηθῆ ὡς ἐκάστοτε πρὸς
 τὰ ἔξω καὶ τὰ ἔσω στρεφομένη: Πρὸς τὰ ἔξω, ἴσον πρὸς τὴν Περιφέρειαν
 δηλαδὴ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ τελευταίου καθοριστέου τοῦ ἐπ' ἀπει-
 ρον διαιρετοῦ ("Ἀπειρον")· εἰς ταύτην ὑπάγονται: 1) ἡ αἰσθησις ἢ ὅποια,
 κατ' ἑαυτὴν πάντοτε μοναδικὴ καὶ ἀπολύτως κυμαινομένη, καὶ ἀκριβῶς
 ὡς ἐκ τῆς ἀοριστίας καὶ μοναδικότητός της ταύτης, ὄχι τόσον ἐξαίρει μίαν
 ἐκάστην στιγμὴν τοῦ εἶναι ὅσον καθιστᾷ αὐτὴν κατάλληλον διὰ νὰ ἐξαρθῆ·
 2) ἡ Δόξα ἢ ὅποια οἶονεὶ συλλαμβάνει εἰς τὸ πτερόν διὰ νὰ τὴν συγκρα-
 τήσῃ τὴν κυμαινομένην ταύτην μοναδικὴν ἀναλαμπὴν τοῦ «ἐδῶ ὑπάρχει
 κάτι τι». Ἐντελῶς πρὸς τὰ ἔσω κατευθύνεται, τοῦναντίον, ἢ πρὸς τὸ ἴδιον
 ἑαυτῆς κέντρον, πρὸς τὴν ἀμέριστον ἐνότητα στρεφομένη κίνησις τῆς
 ψυχῆς ἢ ὅποια ἐν τῇ «κατ' ἰδίαν ιδέα» (μία τις) θεμελιώνει ἐπιστήμην
 καὶ Νοῦν. Πέραν ὅμως καὶ ὑπεράνω ταύτης τῆς μᾶλα ταῦτα ἐν τῷ πε-
 δίῳ τοῦ διαιρετοῦ παραμενούσης ἐνωτικῆς λ ε ι τ ο υ ρ γ ί α ς τῆς γνώσεως:

ὡς τελευταία, καθ' ἑαυτὴν ἀπολύτως ἡρεμοῦσα, ἀπολύτως μόνη αἰτία αὐτοῦ τοῦ Ἐνός (ἐνότητος) διὰ τῆς ὁποίας ἀμρότερα—ἢ τε γνῶσις καὶ τὸ γινωσκόμενον τ. ἔ. πᾶν τὸ ὁπωσδήποτε ἐκ τινος ὄρου ἐξαρτώμενον, μετέχον «Εἶναι»— τὸ πρῶτον θεμελιούνται, ἐκεῖ μόλις εὑρίσκεται τὸ ἀνώτατον Ἐν. Τοῦτο συνεπῶς δὲν πίπτει πλέον ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ Λόγου, τῆς Γνώσεως, ἀλλὰ τὸ πολὺ κεῖται εἰς τὰ ἐξώτατα αὐτῆς ὄρια τὰ ὁποία εἶνε συγχρόνως καὶ τὸ ἀπώτατον ὄριον τῆς ψυχῆς, ὡς ἐξελίξεως εἰς τὴν κίνησιν, εἰς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ταῦτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου.

Ἐκ τῶν ἰδίων προϋποθέσεων διευκρινίζεται ἴσως ἐπίσης καὶ ἡ διακριτικὴ ἔννοια καὶ ἡ διακριτικὴ κατάταξις τῶν τριῶν στοιχείων τοῦ τελευταίου τούτου : τοῦ Ἀγαθοῦ, Ὁραίου, Σοφοῦ καὶ δι' αὐτῶν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα ἐπρόκειτο νὰ διευκρινισθῆ: ἡ σημασία τοῦ Ἐρωτος καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπένατι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ λόγου. Τὸ τελευταῖον ἀγαθὸν δὲν εἶνε κατ' οὐσίαν ἄλλο τι εἰμὴ αὐτὸ τὸ τελευταῖον «Εἶναι» καὶ τὸ τελευταῖον «Ἐν», τὸ μόνον λογικὸν τέρμα πάσης προσπαθείας κειμένης ἐν παντὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἐκεῖνο. Τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ ὁποῖον τείνουσιν ὅλαι αἱ προσπάθειαι, τὸ μόνον τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόκτησις ἀξίζει τὸν κόπον, εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ Εἶναι : ἡ ἡρεμία (ἀκίνησις) καὶ μακαριότης τοῦ ἐντελῶς ἐν ἑαυτῷ τελείου τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ περιλαμβάνοντος, καὶ συνεπῶς ἀπολύτως ἔστερημένου ἀναγκῶν, ἄρα αὐτάρκους Ὀντος. Ἐντελέχεια (ἢ Sâdhanâ τοῦ Tagur, πραγματοποίησις) εἶνε ἡ ἔννοια τῆς πλατωνικῆς ἐκφράσεως *ὁμοίωσις θεῶ*. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς κανονίζεται κατόπιν πᾶν ὅ,τι δευτερευόντως πρόκειται νὰ κληθῆ ἀγαθόν, ὡς ἐκεῖνο δηλαδὴ τὸ ὁποῖον οἶονεὶ ἐφωδιασμένον μὲ τὸ θετικὸν σημεῖον δεικνύει πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀρχηγόνου ταύτης βεβαιώσεως τοῦ ἀπολύτως «ὄντος» τοῦ Εἶναι τοῦ ἀποκλείοντος πᾶν Μὴ-Εἶναι. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτὸ τὸ Ὁραῖον εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν, τὴν ἐξέλιξιν τ. ἔ. εἰς τὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον τῆς ποικιλίας ἢ ὁποία ἐν ἐκείνῳ καὶ δι' ἐκεῖνου δὲν ἐπιζητεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἐνότητα ἀλλ' ὁρᾶται ἐξ αὐτῆς, ὡς τοῦ κέντρου, ἀκτινοβολοῦσα καὶ ἐν τῷ ὑπερβάλλοντι αὐτῆς φωτὶ λάμπουσα, καὶ οὕτω ὅσον πλησιέστερον εὑρίσκεται πρὸς τὴν μακαριότητα τοῦ πρώτου Ἐνός, τοῦ Ἀγαθοῦ, τόσον περισσότερον μετέχει αὐτοῦ. Εἰς τρόπον ὥστε ὁ βαθμὸς τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ὀραιότητος, χωρὶς νὰ σημαίνῃ τὸ αὐτό, πάλιν συμβαδίζει κατ' ἀνάγκην. Τὸ πρῶτον Ἀγαθόν, τὸ πρῶτον Ὁραῖον «αὐτὸ» τὸ Ἀγαθόν, «αὐτὸ» τὸ Ὁραῖον κατὰ ταῦτα, δὲν περιλαμβάνει βεβαίως τίποτε πλέον ἐν ἑαυτῷ ἐκ τοῦ εἴδους ἐκεῖνου τῆς εὐχαριστήσεως, ἱκανοποιήσεως τὴν ὁποίαν ὁ ἀνταγωνισμὸς ἔχει ἀκόμη ὡς ἐσωτερικὴν τοῦ προϋπόθεσιν· διότι ἐν αὐτῷ ἔχει ἐξαλειφθῆ ἐκ τῶν προτέρων ἤδη πᾶσα φιλονεικία. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀντανάκλασεως ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σημείου ἀποκτᾶ, πᾶν ὅ,τι λάμπει ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Ὁραίου, ἐν ἀπαύγασμα τῆς ἀταράχου μακαριότητος τοῦ πρώτου Ἐνός, διότι